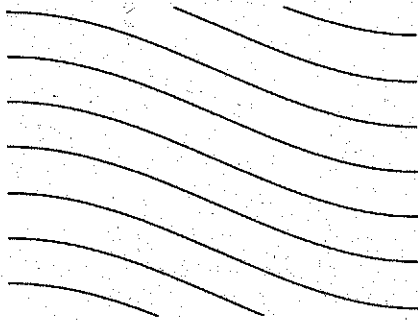

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

NOVEMBER 1997/11

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Nacionalni program izobraževanja odraslih ● Obeti za sodelovanje ● Iz dela Andragoškega društva Slovenije ● Kurikularna prenova izobraževanja odraslih ● Svetovalno delo in izobraževanje odraslih ● Študijski krožki dobro potekajo ● Usposabljanje za delo v središčih za samostojno učenje ● Podelitev prvih potrdil udeležencem usposabljanja za delo v središčih za samostojno učenje ▲ **UTRINKI IZ SVETA** ● Prednostna področja, cilji in ukrepi na področju izobraževanja brezposelnih v nekaterih tujih državah ▲ **KAJ MENITE?** Kdo se bo zganil? ▲ **S POTI** ● O mednarodni konferenci Online Educa Berlin '97 - vabilo na petkovo izobraževalno srečanje ▲ **PREBRALI SMO ZA VAS** ● Razumeti in olajšati učenje odraslih ● Učenje učenja. Intervju z Robertom Diltsom o učenju odraslih ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednica: Zvonka Pangerc - Pahernik

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novice v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
  - novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedmate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Besedila lektorira Marjana Kunej, Novičke tiska Tiskarna Štrok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si

DECnet: RAZOR::LIACRS

Nacionalni program izobraževanja odraslih

V času Tedna vseživljenjskega učenja smo na ACS posebej povabili predstavnike ministrstev, ki bodo po 24. členu Zakona o izobraževanju odraslih pristojna za izpeljavo letnega programa izobraževanja odraslih. Z letnimi programi bo Vlada zagotavljala uresničevanje Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki ga bo sprejel parlament. Srečanja so se udeležili samo predstavniki ljudskih univerz, srednjih šol, izobraževalnih centrov v podjetjih, zasebnih izobraževalnih organizacij za odrasle in predstavnici nevladnih organizacij s področja socialnega varstva in izobraževanja oseb v tretjem življenjskem obdobju.

Na srečanju smo predstavili vsebinska izhodišča in cilje nacionalnega programa izobraževanja odraslih. Vsebinska izhodišča smo povzeli po mednarodnih razvojnih dokumentih, in to ne le s področja izobraževanja, temveč tudi iz raziskav o Odločilnih globalnih dejavniki razvoja Evropske zveze po letu 1992, ki zajemajo izsledke raziskav državnih institutov iz razvitih evropskih držav in stališča predstavnikov poslovnega sveta o strateških razvojnih dejavnikih. Posebej smo predstavili umestitev izobraževanja odraslih v Strategiji gospodarskega razvoja Slovenije. Spodbudno je, da lahko opredelitve vloge izobraževanja odraslih v našem dokumentu povežemo s sporočili iz mednarodnih raziskav in dokumentov v tistih delih besedila, v katerih je govor o "izobraževanju mladih za doseganje različnih stopenj formalne izobrazbe" ter "izobraževanje odraslih in neformalne oblike izobraževanja". Poudarja tudi druge dejavnosti, kot so vzgoja v družini, kultura, telesna kultura, zdravstvo, kultura in zdravstvo, ki vplivajo na proizvodno in storitveno dejavnost, nujne pa so tudi za zadovoljevanje osebnih potreb ljudi, ohranjanje in razvijanje človekovih sposobnosti ter večje sodelovanje odraslih v dejavnem življenju. Med najpomembnejšimi nalogami strategije gospodarskega razvoja sta tudi "zavzemanje za enakost med ljudmi" ter razvijanje kolektivnega dogovarjanja in participacije v upravljanju.

Rdeča nit v vseh dokumentih sta spoznanje in odločenost za uveljavljanje koncepcije in strategije vseživljenjskosti izobraževanja, ki so jo ministri držav članic Organizacije za ekonomski razvoj in sodelovanje strnili v sporočilu za javnost januarja 1996 v Parizu:

- **"zavedamo** se ključnega pomena vseživljenjskega učenja za bogatejše osebno življenje, hitrejšo ekonomsko rast in ohranjanje družbene povezanosti;
- **strinjamo** se s strategijami za vpeljevanje vseživljenjskega učenja:
  - razvito predšolsko izobraževanje in izobraževanje mladine, ki daje temelje za učenje v vseh obdobjih in okoliščinah;
  - razvite poti za povezovanje učenja in dela in prehajanje med obema;
  - spremenjena vloga in odgovornost vlad, socialnih partnerjev, razvite spodbude za posameznike, delodajalce in vlade za vlaganje v vseživljenjsko učenje;

- *potrebujemo* učinkovitejše poti za to, da bomo ponudili vsakomu državljanu priložnost za učenje;
- *cilj je visoko postavljen*, vendar *si ne moremo privoščiti*, da si no bi prizadevali za njegovo uresničevanje".

Olga Drofenik, ACS

Obeti za sodelovanje

Pred kratkim so na Andragoškem centru Slovenije potekali ločeni pogovori z direktorjem Centra za poklicno izobraževanje, gospodom Vladimirjem Tkalcem, in z direktorjem Zavoda za šolstvo, gospodom Ivanom Lorenčičem. Dogovorili naj bi se, kako se bo uresničeval dogovor o medsebojni delitvi dela med zavodi, ki je bil v soglasju z ministrom podpisan po sprejemu nove šolske zakonodaje. V tem dokumentu je bilo določeno, katere naloge v izobraževanju odraslih opravlja Andragoški center Slovenije, katere pa druga dva zavoda. Dogovor izhaja iz ugotovitve, da bi bilo nesmiselno, da bi Andragoški center zaposloval strokovnjake za posamezna predmetna področja, ker jih imata že druga dva zavoda, vendar naj se ti "njihovi" usposobijo tudi za izobraževanje odraslih. ACS bo ohranil vodilno vlogo pri metodoloških vprašanjih, pripravi različnih strokovnih podlag, izobraževanju in usposabljanju vsega andragoškega osebja, določanju standardov kakovosti ipd. Dogovorjeno je bilo, naj zavodi pri posameznih nalogah med seboj sodelujejo, ne glede na to, kdo bo nosilec.

Dogovor v praksi večinoma še ni zaživel. Direktor Centra za poklicno izobraževanje in direktor Zavoda za šolstvo sta opozorila, da manjka ustrezno usposobljeno osebje in da je obseg dela, namenjenega mladini, prevelik. Kljub temu pa so bili doseženi načelni dogovori o pogostejšem usklajevanju dela in sodelovanju pri posameznih nalogah. Andragoški center Slovenije in Center za poklicno izobraževanje sta kot prednostne naloge opredelila sistemsko ureditev programov USO, poklicnih tečajev, razvoj svetovanja za srednje izobraževanje odraslih, nerešena metodološka vprašanja kurikularne prenove v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih in vprašanje usposabljanja učiteljev. V dogovorih z Zavodom za šolstvo je bilo poudarjeno predvsem sodelovanje predmetnih kurikularnih komisij, pri podpiranju dela Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih, priprava programa osnovne šole za odrasle in gimnazijskega programa, pa tudi vprašanje svetovalne službe za učitelje v teh programih in njihovo izpopolnjevanje.

Sonja Klemenčič, ACS

Iz dela Andragoškega društva Slovenije

Sredi novembra se je prvič sestal Izvršilni odbor Andragoškega društva (v nadaljevanju ADS), ki ga je izvolila Skupšina ADS-a letošnjega maja. Izvršilni odbor sestavljajo:

- Daniela Brečko, urednica Andragoških spoznanj, sodelavka Gospodarskega vestnika,
- Jasna Dominko Baloh, ki je predsedovala ADS-u v prejšnjem mandatnem obdobju, in vodi zasebni izobraževalni zavod Doba v Mariboru,
- Nevenka Černigoj, zaposlena v občinski upravi v Postojni,
- Olga Drofenik iz Andragoškega centra Slovenije,
- Jožica Glavaš iz zasebne izobraževalne organizacije Mi Amigo v Mengšu,
- Štefan Gorše iz šolskega centra v Novem mestu,
- Herman Kosič iz zasebne izobraževalne organizacije KOPO v Novi Gorici in
- Jelica Stemberger Pegan iz zasebne izobraževalne organizacije Glotta Nova v Ljubljani.

Izvršilni odbor vodi Melita Cimerman iz Andragoškega zavoda - Ljudske univerze v Mariboru, ki jo je skupščina izvolila za predsednico ADS-a.

Osrednja tema na seji Izvršilnega odbora so bile spremembe, ki jih prinašajo v izobraževanje odraslih nova zakonodaja, in sicer Zakon o dodani vrednosti, Zakon o delovnih razmerjih in t.i. "faks sporočilo" vladnih varčevalnih ukrepov za naslednji dve leti. Izvršilni odbor je naložil predsednici, da organizira srečanje vodij zvez izobraževalnih organizacij (Zveze ljudskih univerz, Zveze zasebnih izobraževalnih organizacij in Zveze enot za izobraževanje odraslih pri srednjih šolah), vodij kadrovskih ali izobraževalnih služb iz podjetij, ki imajo dobro razvito izobraževalno dejavnost, predsednika Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih in predstavnika Gospodarske zbornice Slovenije. Na srečanju se bodo seznanili s slabimi posledicami, ki jih bo imela nova ureditev zlasti za povpraševanje po izobraževanju, in se dogovorili o tem, kako bi načrtno po javnih občilih in poslancih dosegli ustrežnejše obravnavanje vprašanj, pomembnih za izobraževanje odraslih v vseh treh dokumentih.

Olga Drofenik, ACS

Kurikularna prenova izobraževanja odraslih

Konec oktobra se je na svoji že 22. seji sestala Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih. Osrednje točke dnevnega reda so bile tokrat tri:

- Predlog programa usposabljanja izobraževalcev odraslih za programiranje,

- Predlog za dopolnitev gradiva *Načela za pripravo izobraževalnih programov poklicnega tečaja* z vidika potreb po vključevanju odraslih v te programe in
- Predstavitev analize stanja na področju osnovnošolskega izobraževanja odraslih.

Že nekaj časa v svojih poročilih s sej poudarjamo, in to velja tudi tokrat, da je kurikularna prenova tudi v izobraževanju odraslih v tisti fazi, ko je težišče dela v programskih komisijah in področna kurikularna komisija svojo vlogo načrtovalca vse bolj zamenjuje z vlogo koordinatorja in usmerjevalca dela programskih komisij. Pri tem je v zadnjem obdobju v ospredju izobraževalno-izvedbeni del programa kurikularne prenove.

Poročila o delu med sejami, ki jih predstavljajo predsedniki programskih komisij in tisti člani PKK IO, ki so tudi člani drugih področnih komisij, tako časovno zajema čedalje večji del posameznih sej. Pri tem je opazna različna dinamika dela posameznih programskih komisij, to pa ni zmeraj povezano zgolj z (ne)zavzetostjo njihovih članov, temveč tudi s statusom, zakonskimi rešitvami, partnerji pri prenavljanju in izpeljavi zadev na različnih področjih izobraževanja, ki sodijo v delo teh komisij. Težavam in oviram pri delu nekaterih komisij bodo zato v naslednjem mesecu namenjeni posebni pogovori in koordinacija tajnikov.

Vrnimo se k sami 22. seji in povejmo, da so člani PKK IO precej časa namenili obravnavi predloga programov usposabljanja za potrebe kurikularne prenove. Del tega je prej omenjeni program usposabljanja izobraževalcev za programiranje, ki ga je področna kurikularna komisija z manjšimi popravki sprejela in naj bi bil izpeljan decembra. Drugi del razprave je bil namenjen usposabljanju za potrebe kurikularne prenove nasploh. Čeprav je ta program precej začrtan s *Katalogom programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja za šolsko leto 1997/98*, so šla razmišljanja članov Področne kurikularne komisije še dlje, tako glede dolgoročnosti naloge, obsega vsebin kot ciljnih skupin in potreb v tovrstnem izobraževanju. Problem pedagoško-andragoške izobrazbe in usposobljenosti je eden tistih, na katerega je bilo tako na naših sejah že večkrat opozorjeno, in člani PKK IO so dobili možnost in nalogo, da v določenem roku pripravijo morebitne dodatne predloge vsebin, ki bi jih bilo po njihovem mnenju treba včleniti v usposabljanje izobraževalcev.

Gradivo o pripravi izobraževalnih programov poklicnega tečaja in problematiki vključevanja odraslih vanj je pripravila Programska komisija za poklicni tečaj. Po mnenju vseh članov gre za dobro in nazorno pripravljeno gradivo, za razčlenbo, na podlagi katere je mogoče in tudi potrebno izoblikovati le še jasnejše sklepe in predloge glede ukrepov in rešitev. Za sprejetje končne različice gradiva naj bi komisija tako ločila predlagane programske in sistemske rešitve, razvidno opredelila, kdaj naj bi se tovrstni programi pripravljali za mladino in kdaj za odrasle, in če je to potrebno, tudi odločno predlagala opredelitev (razširitev) ciljne skupine drugače, kakor je opredeljena sedaj. Morda še ena misel, ki je bila izražena v razpravi: pri oblikovanju programov poklicnega tečaja bi bilo treba poleg potreb trga delovne sile upoštevati tudi potrebe ljudi; če ne zaradi drugega zato, ker se zdi, da so te (druge) potrebe vendarle pomembnejše kot prve.

Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih s to sejo nadaljuje skupno obravnavo poročil programskih komisij, ki so jih le-te pripravile o stanju izobraževanja

odraslih na svojem področju. Po poklicnem tečaju je bila tokrat deležna pozornosti analiza stanja na področju osnovnošolskega izobraževanja odraslih v Sloveniji. Mag. Marija Velikonja, predsednica programske komisije, je ob predstavitvi opozorila predvsem na dve stvari, ki jima bo ob prenavljanju programov treba nameniti največ skrbi. To sta:

- pedagoško-andragoška usposobljenost, stalno strokovno spopolnjevanju učiteljev in
- to, da ciljna skupina udeležencev v osnovni šoli za odrasle postaja vse mlajša.

Člani PKK IO so programski komisiji predlagali, naj objavi izsledke analize v strokovni literaturi, saj gre za podatke, ki postanejo še pomembnejši, če vemo, da se je stanje na tem področju nazadnje ugotavljalo pred več kot desetimi leti. Ob tem bomo tudi sami skušali najti možnosti, da analizo v celotnem obsegu in ustrezni obliki objavimo kot samostojno izdajo.

Čas, ki je pred nami, bo prej ali slej tudi čas raznih analiz in poročil o letos opravljenem delu. To bo tudi ena naslednjih nalog PKK IO-ja. Počasi se tudi izteka mandat različnim telesom, odgovornim za pripravo in izpeljavo kurikularne prenove. Ob pogledu na opravljeno bo torej treba čim prej videti in vedeti, kako s kurikularno prenovo naprej. Vsekakor pa vam bomo o delu Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih poročali vsaj še nekaj časa, zagotovo pa še dlje o pripravi novih izobraževalnih programov in usposabljanju za njihovo izpeljavo.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Svetovalno delo in izobraževanje odraslih

V okviru Nacionalnega kurikularnega sveta deluje tudi Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost, in čeprav, kar zadeva "ciljno skupino", na prvi pogled nimata stičnih točk z odraslimi, razen tega, da se formalno medsebojno obveščata o delu, že nekaj časa sodeluje tudi Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih.

Razlog za dobro sodelovanje ni samo odprtost komisij, temveč predvsem to, da je svetovalnemu delu v izobraževanju odraslih morda treba nameniti še več pozornosti kakor na drugih področjih. Omenjena kurikularna komisija zagotovo ima strokovnjake, ki bi nam, četudi se sicer ukvarjajo predvsem z drugačnimi nalogami, lahko strokovno pomagali. Drugače pa se zavedamo, da je uveljavitev svetovalnega dela kot sestavine izobraževalne dejavnosti predvsem naloga nas samih, andragogov, izobraževalcev odraslih.

Ob sprejemanju zadnje šolske zakonodaje so se andragogi zelo trudili, da bi bilo vanjo zajeto tudi svetovalno delo z odraslimi, ampak žal, neuspešno (navajam ugotovitve iz pisma dr. Vide A. Mohorčič Špolar in prof. Sonje Klemenčič Kurikularni komisiji za svetovalno delo in oddelčno skupnost). Vsebina svetovalnega dela na področju izobraževanja odraslih tudi še ni povsem dodelana in ni izdelane doktrine. Obenem

pa odrasli pričakujejo bistveno večji obseg svetovanja, o tem poročajo same izobraževalne organizacije. Tako je zato (spet povzetek iz omenjenega pisma) ker:

- na področju izobraževanja odraslih nimamo specializiranih ustanov,
- trg dela zahteva tudi od tistih, ki nimajo izdelanih načrtov osebne kariere, da si pridobivajo dodatno izobrazbo, pa zato potrebujejo pomoč pri izbiri izobraževalnih programov,
- se povečujejo možnosti učenja odraslih v različnih oblikah in z različnimi metodami, ki vključujejo precej samostojnega dela, pri čemer pa posameznik pogosto potrebuje svetovalno pomoč,
- so v mnogih podjetjih odpravili kadrovsko-izobraževalne službe, kjer so zaposleni lahko dobili ustrezne informacije in nasvete, in zato to vlogo zdaj opravljajo izobraževalne ustanove,
- službe za zaposlovanje pričakujejo, da bodo izobraževalne ustanove prevzele precejšen del svetovanja brezposelnim, ipd.

Ob povečanem obsegu dela in spremenjeni vlogi svetovanja v izobraževanju odraslih pa v izobraževalnih ustanovah v Sloveniji nimajo niti enega zaposlenega svetovalca, ki bi se ukvarjal samo s tem področjem, pač pa opravljajo to strokovnjaki (andragogi, pedagogi, profesorji raznih strok itn.) ob svojem siceršnjem drugem delu.

Opisano stanje, kar zadeva oblikovanje temeljnih ciljev, vsebin in poti za doseg sprememb v svetovanju že zdaj zahteva zavzeto sodelovanje PKK IO-ja, v prihodnosti pa pomeni veliko dela za Andragoški center Republike Slovenije in vse izobraževalce. Brez podpore pri tem ne bo šlo, in razveseljivo je, da se je pri oblikovanju svojih *Programskih smernic* na svetovanje v izobraževanju odraslih spomnila tudi Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost. Čeprav po zakonskih formulacijah teh obveznosti nima, nam je v posebnem dokumentu *Izobraževanje odraslih in šolska svetovalna služba (ŠSS)*, podala nekaj ugotovitev in vprašanj, ki deloma potrjujejo naša spoznanja, hkrati pa nas vodijo k dodatnim razmišljanjem in rešitvam.

Tako glede osnovne šole jasno ugotavljajo, da ŠSS ni "obremenjena" z osnovnim izobraževanjem odraslih, in to podkrepijo s konkretnimi podatki. Na začetku šolskega leta 1995/96 je po podatkih Statističnega urada RS 25 "šol" izpeljevalo osnovnošolski program izobraževanja za odrasle. Nobena teh "šol" pa ne sodi med osnovne šole, temveč so to ljudske in delavske univerze, zavodi za izobraževanje in kulturo, izobraževalna in druga središča. Zato je tudi razumljivo, da na vprašanje, ali svetovalna služba opravlja svetovalno delo tudi za oddelke izobraževanja odraslih, od 300 anketiranih svetovalnih delavcev iz osnovnih šol niti eden ni odgovoril pritrdilno (vprašalnik za svetovalne delavce in delavke, Urad za šolstvo, 1996).

Po predvidevanjih komisije naj bi bilo drugače s ŠSS v srednjih šolah. Največji del (76%) tovrstnega izobraževanja odraslih poteka na samih gimnazijah ter poklicnih in strokovnih šolah (ob začetku šolskega leta 1995/96 skupaj na 48 šolah, po podatkih Statističnega urada RS). Zato tudi Kurikularno komisijo za svetovalno delo in oddelčno skupnost zanima, kaj to pomeni za ŠSS, ki je organizirana na šoli, kjer poteka tudi kak program za izobraževanje odraslih. Ali le-ta opravlja svetovalno delo tudi za udeležence izobraževanja odraslih? Ali veljajo za ŠSS v srednjih šolah tudi naloge svetovanja odraslim udeležencem izobraževanja?

Verjetno 67. člen ZOFVI, ki opredeljuje svetovalno službo v vrtcu ali šoli te naloge šolskim svetovalnim službam vendarle ne nalaga, posebno če se opremo na opredelitev udeleženca izobraževanja odraslih (1. člen ZOI), ki je tista oseba, ki nima statusa učenca, dijaka..., prav za te pa je po zakonu organizirana šolska svetovalna služba. Omenjena kurikularna komisija se tudi sprašuje, kako je sicer poskrbljeno za svetovanje odraslim udeležencem. Ali vloge svetovalnih dejavnosti za udeležence izobraževanja odraslih ne prevzema vodja izobraževalnega programa, ki poleg tega, da "analizira delo in rezultate...", "spremlja napredovanje udeleženca...", tudi "opravlja in organizira svetovalno delo" (20. člen ZOI)?

Vendar, kaj pomeni, da organizira svetovalno delo? Ali sme pri tem pritegniti ŠSS? Sme ŠSS privzemati naloge svetovanja, ki so namenjene udeležencem izobraževanja odraslih? Ali se vodja izobraževalnega programa iz (pod)sistema izobraževanja odraslih povezuje in sodeluje s ŠSS iz (pod)sistema izobraževanja mladine? Kako in v čem se povezuje, kako sodeluje? Je ŠSS organizirana za oba podsistema hkrati?

Kar nekaj snovi za razmišljanje nam je s svojimi vprašanji dala Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost. Svetovanje v izobraževanju odraslih je seveda zadeva številnejših subjektov, ne samo iz vzgoje in izobraževanja, temveč tudi z drugih področij, ki sodijo v delo te komisije in šolskih svetovalnih služb. Ne enim ne drugim zato ne moremo niti nismo hoteli naprtiti še skrbi za svetovanje v izobraževanju odraslih. Se pa lahko od njih marsikaj naučimo, zato je sodelovanje z njimi dragoceno in se mu ne nameravamo odpovedati.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Študijski krožki dobro potekajo

Teden vseživljenjskega učenja je za nami, poročila so oddana, arhivi urejeni in zdaj se lahko znova in še bolj zavzeto posvetimo našemu delu. Letošnji začetek šolskega leta je nekoliko bolj spodbuden, kakor je bilo preteklo leto, ko smo vam sporočali, da začnete s študijskimi krožki nekoliko pozneje, - zaradi znanih proračunskih težav. Vendar tem še zmeraj ni videti konca. Denarne omejitve so preteklo leto mnogim med vami preprečile delo v študijskih krožkih, zlasti tistim, ki ste odvisni samo od denarja Ministrstva za šolstvo in šport. Toda študijski krožki so vendarle postali oblika učenja, ki je blizu našim ljudem, zato ste jih mnogi kljub manjši denarni podpori, uvrstili v svojo izobraževalno ponudbo. Letos je bilo ob koncu oktobra 50 študijskih krožkov, ki so jih organizirali v 28 različnih organizacijah po Sloveniji. To je v primerjavi z lanskim letom, ko jih je bilo ob istem času komaj 11, petkratno povečanje števila študijskih krožkov. K takšni ekspanziji je nekoliko prispeval tudi način financiranja, ki se spreminja iz leta v leto. Tudi med letom ste nas opozarjali, da takšnemu spremenljivemu ritmu težko sledite, toda prav krožki so v praksi dokazali, da so prilagodljivi in se izjemno hitro odzivajo na dane razmere in okoliščine, to pa pomeni, da so primerni za vsakršne okoliščine - dobre in slabe. Drugo leto pa vendarle

pričakujemo, da se bodo proračunske težave uredile in da bo znova objavljen razpis za sofinanciranje izobraževanja odraslih, tako kakor je bil v preteklih letih.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Usposabljanje za delo v središčih za samostojno učenje

Od 20. do 25. oktobra je na Andragoškem centru Republike Slovenije zopet potekalo usposabljanje za delo v središčih za samostojno učenje.

Celotno usposabljanje je zasnovano v treh modulih:

- Modeli organiziranega samostojnega učenja (prvi modul)
- Svetovanje pri samostojnem učenju in (drugi modul)
- Priprava gradiva za samostojno učenje (tretji modul)

S prvim modulom udeleženci dobijo temeljne informacije o tem, kaj je organizirano samostojno učenje in kaj središče za samostojno učenje in kako lahko te oblike vpeljejo v svojo ustanovo. Modul obsega tele vsebine: samostojno učenje in njegov pomen; prednosti samostojnega učenja; ciljna skupina; promocija dejavnosti; svetovalna in tutorska pomoč; vodenje dokumentacije; osebje v središču za samostojno učenje; gradivo za samostojno učenje; evalvacija dejavnosti. Namenjen je vsem, ki bodo vpeljali, vodili ali sodelovali v različnih sistemih organiziranega samostojnega učenja. Pogoji za pridobitev potrčila je tudi izdelava krajše seminarske naloge, v njej udeleženci predstavijo vizijo sistema organiziranega samostojnega učenja ali središča za samostojno učenje v lastni ustanovi. Za tiste, ki želijo pridobiti denar Ministrstva za šolstvo in šport, sta udeležba in izdelava seminarske naloge obvezni. Program obsega 24 ur.

Prvi modul smo prvič izpeljevali v juniju 1995, naslednji dve skupini sta se usposabljali novembra 1996, četrta skupina pa od 20. do 23. oktobra letos. Usposabljanja se je doslej udeležilo 95 ljudi iz 58 ustanov. 45 udeležencev seminarja je doslej izdelalo tudi seminarske naloge, ki so podlaga za postavitev središča za samostojno učenje. Po takšnih zasnovah smo doslej v Sloveniji odprli 18 središč za samostojno učenje.

Drugi modul je v pripravi in načrtujemo njegovo izpeljavo v začetku prihodnjega leta. Namen modula je seznaniti udeležence s temelji svetovalnega dela in jih usposobiti za delo z ljudmi v središčih za samostojno učenje in drugih oblikah organiziranega samostojnega učenja (npr. izobraževanje na daljavo) Namenjen je torej svetovalcem in tutorjem oziroma mentorjem. Program bo obsegal 24 ur.

Tretji modul, Priprava gradiva za samostojno učenje, pa smo konec oktobra izpeljevali prvič, in sicer za dve skupini. Udeležilo se ga je 35 ljudi iz 22 ustanov. Cilj modula je, da se udeleženci seznanijo z zakonitostmi priprave gradiva za samostojno učenje in se v tem tudi praktično preskusijo. Zato ob koncu tudi izdelajo seminarsko nalogo;

v njej na praktičnem zgledu priredbe tradicionalnega gradiva v gradivo za samostojno učenje pokažejo, koliko so sposobni teoretična načela uporabiti v praksi. Udeleženci so bili po večini s pridobljenim znanjem zelo zadovoljni, nekateri pa so menili, da je tri dni morda le premalo, da bi bil človek kos tako zahtevni nalogi, kot je priprava učnega gradiva. Tri dni najbrž povsem zadošča, da človek pridobi neko temeljno znanje o posebnostih gradiva za samostojno učenje, kolikor ga pač potrebuje za delo v središču za samostojno učenje. Strinjamo pa se, da potrebujejo tisti, ki bodo gradivo dejansko tudi pripravljali, bolj poglobljeno znanje, zato že razmišljamo o daljšem usposabljanju.

Seminarja Modeli organiziranega samostojnega učenja in Priprava gradiva za samostojno učenje sta vodila strokovnjaka iz tujine, profesor Roger Lewis iz univerze v Humberideu in gospod Quentin Whitlock iz zasebnega izobraževalnega podjetja Dean Associates. Oba se že dolga leta ukvarjata s tako imenovanim odprtim učenjem (Open Learning) in izobraževanjem na daljavo, njune številne izkušnje pa gotovo dajejo seminarjem, ki jih vodita, ne le veliko strokovno, temveč tudi uporabno vrednost. Res pa je tudi, da je priprava seminarjev s tujimi predavatelji precejšen denarni zalogaj, zato ju lahko povabimo le enkrat na leto. Ker poteka razvoj središč za samostojno učenje po svojevrstnih in nepredvidljivih zakonitostih, se je pokazalo, da morajo v skrajnem primeru nekateri čakati na usposabljanje kar vse leto. Zaradi velikih potnih stroškov tujih predavateljev pa pripravljamo seminarje časovno strnjeno, to pa pomeni, da se jih marsikdo prav takrat ne more udeležiti, ker ima druge obveznosti.

Rešitev vidimo v pripravi obeh omenjenih modulov po metodi samostojnega učenja ali izobraževanja na daljavo. S tem bi zlasti omogočili prožno vključevanje v usposabljanje takrat, ko posameznik ali ustanova to v resnici potrebuje ali želi, ali tedaj, ko utegne. Ljudje, ki se bodo takšnega usposabljanja udeležili, pa bodo že med učenjem spoznali nekatere zakonitosti samostojnega učenja, in to je nedvomno velika vrednost. Seveda pa je pot do takšnega izobraževanja še dolga. Treba bo pripraviti ustrezno gradivo za samostojno učenje, postaviti sistem, predvsem pa zagotoviti svetovalno in tutorsko pomoč. Izziv se nam zdi dovolj zanimiv, tako da bomo to začeli že kmalu pripravljati.

Irena Benedik, ACS

Podelitev prvih potrdil udeležencem usposabljanja za delo v središčih za samostojno učenje

23. oktobra smo na Andragoškem centru priredili manjšo slovesnost. Prvih 45 udeležencev prvega modula usposabljanja za delo v sistemih organiziranega samostojnega učenja (Modeli organiziranega samostojnega učenja), ki so tudi uspešno opravili seminarske naloge, je prejelo potrdila. Ker se vsi ljudje, ki delajo v sistemih organiziranega samostojnega učenja, predvidoma ne bodo usposabljali po vseh treh

modulih, so potrdila zasnovana tako, da se bodo med nadaljnjim usposabljanjem vpisovali le opravljeni moduli.

Podelitve potrdil so se udeležili tudi predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport, mag. Jože Miklavc in oba predavatelja, profesor Roger Lewis in gospod Quentin Whitlock. Za prijetno razpoloženje pa je poskrbela Urška Bevcer, ki se je s pomočjo našega drugega projekta - Borze znanja - naučila odlično igrati citre.

Vsem, ki so prejeli potrdila, iskreno čestitamo!

Irena Benedik, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Prednostna področja, cilji in ukrepi v izobraževanju brezposelnih v nekaterih tujih državah

V pripravi je Nacionalni program za izobraževanje odraslih. Pri pripravi in postavitvi ciljev in ukrepov, ki jih bo ta program zajemal, smo poiskali podatke o tem, kolikšno pozornost namenjajo različne države izobraževanju brezposelnih. Tokrat bi radi podali le informativni splošni pregled tega področja v različnih državah, ki nam je lahko v oporo pri razmišljanju in delu ob pripravi in sprejemanju nacionalnega programa za izobraževanje odraslih pri nas. V pregledu so zajete: Nizozemska, Finska, Švedska, Belgija, Avstrija, Italija, Nemčija, Španija in Portugalska.

Cilji

Cilji, ki jih različne države postavljajo in s katerimi želijo urejati problematiko brezposelnosti, izvirajo predvsem iz potreb trga delovne sile in prilagajanja usposabljanja in izobraževanja brezposelnih tako, da bodo postali lažje zaposljivi in se bodo lažje poklicno uveljavili, nekateri tudi na novo zaposlili. Postavljajo predvsem tele cilje:

- omogočiti brezposelnim pridobitev temeljne izobrazbe;
- omogočiti brezposelnim pridobitev osnovnega poklica;
- povečati možnosti poklicne in geografske mobilnosti;
- zmanjševati in preprečevati "ozka grla", ki se pojavljajo ob nekaterih gospodarskih preobratih ali zaradi sprememb v ponudbi in povpraševanju po delovni sili na trgu dela;

- usposobiti brezposelne za spremenjene razmere na trgu dela (novo znanje, nove informacije, zahteve po novem praktičnem znanju, spoznavanje in obvladovanje nove informacijske in druge sodobne tehnologije);
- usposabljanje mlade, ki se zaposlujejo prvič ter jim tako omogočiti lažjo poklicno integracijo in socializacijo na področju zaposlitve;
- z različnimi štipendijami in drugimi denarnimi podporami omogočiti nadaljnje usposabljanje in izobraževanje brezposelnim, ki se izkažejo kot zelo nadarjeni, vendar si zaradi svojega posebnega socialnega položaja ne zmorejo sami plačevati svojega študija;
- omogočiti brezposelnim, ki so pokazali veliko ustvarjalnosti in samoiniciativnosti, razvoj njihovih podjetniških zamisli in takim posameznikom omogočiti samozaposlitev;
- omogočiti brezposelnim odraslim, ki so na posebne načine deprivilegirani, ali marginalnim skupinam pridobivanje temeljnih in nadaljnjih poklicnih kvalifikacij in s tem olajšati njihovo socio-poklicno integracijo;
- usmerjati brezposelne v programe prekvalifikacij in dokvalifikacij.

Prednostne ciljne skupine brezposelnih

Vse obravnavane države *vidijo v izobraževanju in usposabljanju brezposelnih pomemben dejavnik, ki lahko pripomore k urejanju problematike brezposelnih*. To skušajo doseči z raznolikimi ukrepi, zanimivo pa je, da se v vseh obravnavanih državah pojavljajo nekatere skupne usmeritve, ki so gotovo posledica svetovnih družbeno-gospodarskih vplivov v zdajšnjem obdobju.

V zadnjih letih se skoraj vse obravnavane države veliko ukvarjajo s problematiko *brezposelnosti mlajših ljudi*. Pri tem gre predvsem za ukrepe, ki jih država subvencionira in so namenjeni *usposabljanju mlajših odraslih ter omogočanju lažjega prehoda iz šol v zaposlitev ter povečevanju konkurenčnosti na trgu delovne sile*. Nekatere države (Nemčija, Belgija) urejajo to problematiko z vpeljevanjem "vajenskega ali dualnega izobraževanja". Del usposabljanja poteka v poklicnih šolah, drugi del pa na delovnem mestu. Tako se ti posamezniki lahko poklicno vključujejo v delovno okolje in prilagajajo trgu dela, hkrati pa pridobivajo nekatere temeljne praktične spretnosti, ki jih trg zahteva za določena dela.

Zanimiva je npr. primer Finska, kjer ugotavljajo, da se je v zadnjem desetletju brezposelnost mladih skokovito povečala. Prispevek mlade delovne sile v državno gospodarstvo je znašal leta 1990 13%, leta 1994 pa samo še 8%.

Država je za urejanje problematike mlajših brezposelnih oblikovala državno strategijo. V njej so navedeni temeljni cilji, ki jih je treba doseči za zmanjševanje brezposelnosti mladih. Med cilje, ki so zajeti v državni strategiji sodi tudi *povečanje vključenosti mlajših brezposelnih v izobraževalne programe*. V letih 1996-98 naj bi se vključenost v te programe povečala za 15.000 udeležencev. Etapni cilji predvidevajo postopno povečevanje vključenosti za 5.000 udeležencev na leto.

Tudi Švedska namenja problematiki mlajših brezposelnosti veliko pozornost. Postavili pa so si tudi globalni cilj, na podlagi katerega naj bi do leta 2000 zmanjšali stopnjo brezposelnosti za polovico (od 8% na 4%). Država je junija 1996 sprejela nekatere

posebne ukrepe, ki naj bi pripomogli k uresničitvi postavljenega cilja. Med te sodijo tudi ukrepi na področju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih in brezposelnih.

V naslednjih petih letih bo zato država zagotovila novih **100.000 mest za izobraževanje odraslih**. Pri tem bodo namenili posebno pozornost izobraževanju brezposelnih, katerim nizka raven izobrazbe in usposobljenosti onemogoča tekmovalnost na trgu dela.

Poleg ciljne skupine mlajših brezposelnih se med prednostnimi ciljnimi skupinami v obravnavanih državah pojavljajo še: brezposelni brez temeljne izobrazbe, brezposelni s posebnimi potrebami, brezposelni brez poklicnih kvalifikacij ali s potrebo po preusposabljanju, dolgotrajno brezposelni, brezposelni z veliko samoiniciativnosti in znanja ter želje po razvijanju svojih podjetniških zamisli, brezposelne ženske. Prednostni vrstni red obravnavanja različnih ciljnih skupin pa se od države do države razlikuje in je odvisen predvsem od deleža, ki ga posamezna ciljna skupina predstavlja v celotni stopnji brezposelnosti kake države.

Pomen splošnega izobraževanja brezposelnih

V zadnjem desetletju zaznavajo usmeritve, ki podpirajo predvsem poklicno usposabljanje in izobraževanje brezposelnih. Denar, ki ga dajejo država in drugi socialni partnerji, je namenjen izobraževalnim programom, ki bodo brezposelne opremili s spretnostmi in poklicnim znanjem, s katerim bodo lahko nastopili na trgu dela in se merili z drugimi. Brezposelnost v zadnjem desetletju precej narašča zaradi vpeljevanja nove tehnologije in odprave delovnih mest, ki jih nadomeščajo sodobni računalniški sistemi. Vse te spremembe in zahteve po čedalje zahtevnejšem poklicnem znanju so razlogi, ki sami po sebi zahtevajo take ukrepe. Trda ekonomska logika, ki smo jo v tem obdobju "nekako vsi sprejeli", pa zahteva naj bi tudi s programi za izobraževanje brezposelnih dosegali takojšnje pozitivne učinke. Ti se kažejo v povečani zaposljivosti posameznikov, vpisanih v te programe. Šele ob takem zagotovitvi postane namreč program zanimiv tudi za državo in denar, vložen vanj, dobra naložba.

Različne države torej spodbujajo in financirajo predvsem poklicno usposabljanje in pridobivanje delovnih izkušenj. Nekoliko manj posluha imajo za financiranje in spodbujanje oblikovanja *splošnih programov*. *Učinkov teh programov sicer ni mogoče takoj preverjati, dajejo pa brezposelnim širši okvir znanja, in to se čez daljši čas verjetno izkaže kot dobra naložba. Ciljni skupini se namreč tako odpre več poti, kakor ob ozkem usmerjanju v kak poklic.*

Kljub takim usmeritvam (ali pa prav zaradi njih) pa v nekaterih evropskih državah že začenjajo opozarjati na *neravnotežje med ekonomsko, delovno in izobraževalno politiko*, ki ne omogoča enakomernega razvoja ekonomskih virov in ljudi. Ob usmerjanju brezposelnega v ozko določen poklic, ki ga v tem trenutku zahteva trg dela, se namreč velikokrat pozablja na človeka in možnosti njegovega večstranskega razvoja.

Z oblikovanjem in sprejetjem Nacionalnega programa za izobraževanje odraslih tudi v Sloveniji sprejemamo odgovorno odločitev o tem, katere programe za izobraževanje brezposelnih bomo podprli v prihodnosti (tudi država in drugi socialni partnerji). Zato je morda zdaj pravi čas, da prisluhnemo opozorilom, ki se zadnja leta pojavljajo predvsem v skandinavskih, pa tudi v nekaterih drugih državah. Te države namreč ob izkušnjah spoznavajo, da *je treba tudi v izobraževanju brezposelnih doseči*

